

KANCELARIA PREZESA RADY MINISTRÓW

DEPARTAMENT SPOŁECZEŃSTWA INFORMACYJNEGO

Emilia Zaluska
ZASTĘPCA DYREKTORA

DSI.WDC.161.6.2021(1)

Pan
Grzegorz **SAJ**
Dyrektor
Departamentu ds. Zdrowia Psychicznego
w Biurze Rzecznika Praw Pacjenta

Szanowny Panie Dyrektorze,

odpowiadając na pismo z 19 lutego 2021 r. znak: RzPP-DZP-RzSP-EC.470.13.2021, uprzejmie informuję, że korzystanie przez pacjentów szpitali psychiatrycznych, ze środków identyfikacji elektronicznej nie jest niemożliwe, ale możliwość stworzenia odpowiednich warunków do ich bezpiecznego wykorzystania niestety nie leży po stronie podmiotów wydających takie środki.

Aby było możliwe korzystanie z usług online świadczonych przez podmioty publiczne oczywiście jest, że te podmioty te muszą mieć pewność tożsamości osoby korzystającej z tych usług. Także osoby korzystające z takich usług muszą być pewne, że środek identyfikacji elektronicznej, z którego korzystają jest bezpieczny. W przeciwnym przypadku nie można byłoby tworzyć godnych zaufania publicznych e-usług dla obywateli i przedsiębiorców.

Te wymogi powodują, że proces wydania środków identyfikacji elektronicznej a następnie ich używanie musi dawać pewność, że osoba fizyczna, która go używa jest faktycznie tą, za którą się podaje. Dlatego też wymaga się aby środki identyfikacji używane w usługach publicznych spełniały co najmniej wymagania odpowiednie dla wymaganego dla tych usług poziomu bezpieczeństwa, o którym mowa w przepisach Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 910/2014 z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym oraz uchylające dyrektywę 1999/93/WE¹.

Profil zaufany jest środkiem identyfikacji elektronicznej, który zgodnie z przepisami² zapewnia uwierzytelnianie w sposób zapewniający średni poziom bezpieczeństwa. Istotnym warun-

¹ Zob. <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2014/910/oj?locale=pl>

² Rozporządzenie Ministra Cyfryzacji w sprawie profilu zaufanego i podpisu zaufanego (Dz.U. z 2020 r. poz. 1194), §10 ust.1

kiem dla takiego poziomu bezpieczeństwa jest wykorzystywanie co najmniej dwóch czynników uwierzytelniania należących do co najmniej dwóch różnych następujących kategorii czynników³:

- a) „czynnik uwierzytelniania na podstawie posiadania” oznacza czynnik uwierzytelniania, w przypadku którego od podmiotu podlegającego uwierzytelnieniu wymaga się wykazania jego posiadania;
- b) „czynnik uwierzytelniania na podstawie wiedzy” oznacza czynnik uwierzytelniania, w przypadku którego od podmiotu podlegającego uwierzytelnieniu wymaga się wykazania jego znajomości;
- c) „czynnik uwierzytelniania na podstawie cech przyrodzonych” oznacza czynnik uwierzytelniania, który opiera się na rzeczywistym atrybucie osoby fizycznej, w którego przypadku od podmiotu podlegającego uwierzytelnieniu wymaga się wykazania, że tę cechę fizyczną posiada.

Podsumowując, do korzystania z profilu zaufanego nie wystarczy dostęp do Internetu i znajomość hasła do zalogowania (to czynnik na podstawie wiedzy). Potrzebny jest jeszcze drugi czynnik – albo na podstawie posiadania (np. karta SIM, aplikacja przyporządkowana do określonego telefonu komórkowego) albo na podstawie cechy przyrodzonej (np. odcisk palca). Dwa różne czynniki uwierzytelniania w profilu zaufanym może zapewnić także bankowość elektroniczna⁴, co jednak nie zmienia wskazanych wyżej wymagań.

Obecnie nie ma innego rozwiązania, zapewniającego umożliwienie korzystania z drugiego czynnika uwierzytelniania niż telefon komórkowy będący w wyłącznym posiadaniu osoby korzystającej z profilu zaufanego lub bankowości elektronicznej. To właśnie telefon komórkowy pozwala wykorzystać kartę sim, zainstalować specjalną aplikację do niego przyporządkowaną lub zapewnić możliwość rozpoznawania odcisku palca.

Dlatego też pacjent, który nie ma możliwości korzystania ze swojego telefonu komórkowego nie ma też możliwości korzystania z profilu zaufanego.

W tym miejscu wyjaśnię, że tymczasowy profil zaufany to taki sam profil zaufany, jak „zwykły” profil ważny 3 lata. Tymczasowy profil zaufany różni się od „zwykłego” profilu zaufanego tylko sposobem potwierdzania i niemożnością samodzielnego przedłużenia⁵. Jednak jego uzyskanie i następnie wykorzystywanie również wymaga dostępu do telefonu komórkowego. Tymczasowy profil zaufany można jak najbardziej unieważnić bez potrzeby osobistej wizyty w punkcie potwierdzającym.

³ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2015/1502 z dnia 8 września 2015 r. w sprawie ustanowienia minimalnych specyfikacji technicznych i procedur dotyczących poziomów zaufania w zakresie środków identyfikacji elektronicznej na podstawie art. 8 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 910/2014 w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym, zob. http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2015/1502/oj

⁴ Ustawa o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz.U. 2005 Nr 64, poz. 565), art. 20c ust. 8

⁵ Wynika to z przyjętych założeń, że jego wydanie miało umożliwić uzyskanie profilu zaufanego w czasie epidemii. Wątro też mieć na uwadze że ważność profilu zaufanych zgodnie z przepisem art. 100 ustawy o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2020 r. poz. 568) przedłuża się o czas trwania epidemii.

Ponadto zgodnie z projektem ustawy o zmianie ustawy o autostradach płatnych oraz Krajowym Funduszu Drogowym oraz niektórych innych ustaw⁶, planowana jest zmiana przepisów ustawy o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne, która spowoduje, że potwierdzanie tożsamości w trybie wideoidentyfikacji pozwoli na uzyskanie „zwykłego” profilu zaufanego.

Odnosząc się do idei potwierdzania tożsamości pacjentów przez pracowników podmiotu leczniczego celem potwierdzenia profilu zaufanego ponownie podkreślę, że ewentualne wprowadzenie możliwości potwierdzania profilu zaufanego w szpitalu psychiatrycznym⁷ nie zmieni wymogów dotyczących czynników uwierzytelniania.

Podsumowując korzystanie z publicznych usług online za pomocą profilu zaufanego wymaga dostępu do Internetu i telefonu komórkowego pozostającego pod kontrolą osoby korzystającej z usług.

Dobrze ilustruje to wymóg Rozporządzenie wykonawczego Komisji (UE) 2015/1502 z dnia 8 września 2015 r. wskazany w załączniku:

2.2.1 - Cechy charakterystyczne i konstrukcja środków identyfikacji elektronicznej [średni poziom bezpieczeństwa],

1. Środek identyfikacji elektronicznej wykorzystuje co najmniej dwa czynniki uwierzytelniania należące do różnych kategorii.

2. Środek identyfikacji elektronicznej jest zaprojektowany w taki sposób, że można zakładać, iż jest on stosowany jedynie przez osobę, do której należy, lub pod jej kontrolą.

Jeżeli stworzenie takich warunków używania środków identyfikacji elektronicznej jest dla pacjentów szpitala możliwe, to będą mogli oni korzystać z publicznych usług online.

W tym miejscu chciałabym jeszcze zwrócić uwagę na istnienie publicznego środka identyfikacji elektronicznej, którego wykorzystanie nie wymaga posiadania telefonu komórkowego. To profil osobisty weryfikowany certyfikatem do identyfikacji i uwierzytelniania znajdującym się dowodzie osobistym z warstwą elektroniczną. Do korzystania z profilu osobistego nie jest potrzebny telefon komórkowy. Gdyby szpital zapewniał pacjentom posiadającym e-dowód osobisty dostęp do specjalnych czytników dowodu osobistego w taki sposób, że nr PIN umożliwiający korzystanie z profilu osobistego pozostanie tajemnicą pacjenta, to być może takie rozwiązanie byłoby dla nich istotnym wsparciem.

Z poważaniem

Emilia Zaluska

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

⁶ Numer z wykazu UD145 <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12340063>

⁷ Obecnie nie jest to możliwe, wymagałoby zmiany ustawy.